

УДК 342.553

DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2021.04.03>

Ладиченко Віктор Валерійович,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри міжнародного права
та порівняльного правознавства
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
ORCID 0000-0002-7823-7572
ndi_land_law@ukr.net

Гулак Олена Василівна,
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного
та фінансового права
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
ORCID 0000-0001-9004-0185
lenagulac8118@ukr.net

Данилюк Юрій Васильович,
кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник,
завідувач сектору законопроектних робіт
відділу проблем розвитку національного
законодавства Інституту законодавства
Верховної Ради України
ORCID 0000-0002-7342-8345
danyliuk.y@ukr.net

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ТА ПРАВОПОРЯДКУ ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ШЛЯХИ ВРЕГУЛЮВАННЯ

Анотація

Мета статті. У статті досліджується питання сучасного стану забезпечення органами місцевого самоврядування безпеки та правопорядку в територіальних громадах. Науковому дослідженню присвячено аналіз законодавства щодо утворення органами місцевого самоврядування муніципальних правоохоронних утворень, а також юридичні підстави їх існування на сучасному етапі, правовий статус таких утворень та шляхи врегулювання цього питання в правовому полі держави.

Наукова новизна. Науковою новизною є акцентування уваги на вирішенні актуальної проблеми врегулювання в законодавстві питання утворення, правового статусу, компетенції та взаємовідносин муніципальних правоохоронних утворень з органами Національної поліції та держави загалом, з метою запобігання, у першу чергу, дублюванню таких повноважень у процесі їх діяльності.

Висновки. Підсумовуючи всі результати дослідження, у висновках наведено обґрунтовані пропозиції щодо найменування муніципальних правоохоронних утворень, визначення їхньої територіальної та предметної юрисдикції, встановлення рівноправних взаємовідносин по відношенню один до одного місцевих правоохоронців та співробітників Національної поліції. Запропоновано також надати муніципальним правоохоронним утворенням єдиний правовий статус виконавчих органів місцевого самоврядування, а їхніх співробітників прирівняти до посадових осіб місцевого самоврядування. Щодо форми управління муніципальними правоохоронними утвореннями, – звернуто увагу на варіанті виборного керівника такого органу, що на-

дасть їм певну автономність по відношенню до голів громад, але під подвійним контролем та підзвітністю як місцевій раді, так і органам державної виконавчої влади, таким, як Міністерство внутрішніх справ України, Державне бюро розслідувань, місцеві державні адміністрації, а в перспективі, – префектам.

Ключові слова: правоохоронний орган, місцеве самоврядування, муніципальна варта, місцева міліція, муніципальна поліція, муніципальна охорона.

Ladychenko Victor V.,

Doctor of Law, Professor,
Head of the Department of International
Law and Comparative Law of National University
of Life and Environmental science of Ukraine
ORCID 0000-0002-7823-7572
ndi_land_law@ukr.net

Gulac Olena V.,

Doctor of Law, Docent,
Associate Professor of the Department
of Administrative and financial law
of National University of Life and
Environmental science of Ukraine
ORCID 0000-0001-9004-0185
lenagulac8118@ukr.net

Danyliuk Yurii V.,

Candidate of Law, Senior Researcher,
head of the sector, Department of National
Legislation Development, Legislation Institute
of the Verkhovna Rada of Ukraine
ORCID 0000-0002-7342-8345
danyliuk.y@ukr.net

ENSURING SECURITY AND LAW ENFORCEMENT BY LOCAL GOVERNMENT BODIES: CURRENT STATE AND WAYS OF SETTLEMENT

Abstract

The purpose of the article. *The article examines the current state of local government security and law and order in local communities. The research is devoted to the analysis of the legislation on the formation of local law enforcement agencies, as well as the legal basis for their existence at the present stage, the legal status of such entities and ways to resolve this issue in the legal field of the state.*

Scientific novelty. *The scientific novelty is the emphasis of scientists and legislators on solving the urgent problem of regulating the formation, legal status, competence and relationship of municipal law enforcement agencies with the National Police and the state in general, in order to prevent duplication of such powers in the process of their activities.*

Conclusions. *Summarizing all the results of the study, the conclusions provide substantiated proposals for the name of municipal law enforcement agencies, the definition of their territorial and substantive jurisdiction, the establishment of equal relations between local law enforcement officers and members of the National Police. It is also proposed to provide municipal law enforcement agencies with a single legal status of executive bodies of local self-government, and to equate their employees with local self-government officials. Regarding the form of management of municipal law enforcement agencies, attention was drawn to the option of an elected head of such a body, which will give them some autonomy in relation to community leaders, but under dual control and accountability to both*

local councils and state executive bodies such as the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, the State Bureau of Investigation, local state administrations, and in the long run - prefects.

Key words: *law enforcement body, local self-government, municipal guard, local militia (local police), municipal police, municipal security.*

Постановка проблеми. Реформа децентралізації та муніципального управління лише набирає обертів та потребує втілення саме у наближенні надання адміністративних послуг безпосередньо до громадян. На сьогодні в результаті реформування адміністративно-територіального устрою вся територія України поділена на громади. І основним критерієм життєздатності будь-якої громади має бути досягнення успішного результату в ефективному наданні адміністративних послуг, розбудові розвинутої інфраструктури, мережі освітніх і культурних закладів та установ, систем водопостачання та водовідведення, благоустрою населених пунктів [1]. У статті 144 Конституції України зазначено, що органи місцевого самоврядування приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території. Проте, як засвідчив досвід розвитку громадянського суспільства, без запровадження дієвого механізму примусу будь-які нормативні приписи так і залишатимуться словами на папері. Саме тому в суспільстві та серед науковців, особливо після 2014 року, активно обговорюється тема створення при органах місцевого самоврядування законних муніципальних правоохоронних утворень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питання муніципальних правоохоронних утворень займалися вчені В. Б. Авер'янов, М. О. Баймуратов, О. В. Батанов, Т. І. Гудзь, В. А. Орлов, С. В. Полтавець, В. О. Серьогін та ін. Так, одне з останніх досліджень правових засад становлення муніципальних правоохоронних утворень висвітлене В. А. Орловим [2]. Проте аналіз сучасного стану забезпечення безпеки та правопорядку органами місцевого самоврядування після формування спроможних територіальних громад у процесі адміністративно-територіальної реформи на всій вільній території України та завершення загальних місцевих виборів 2020 року досліджується вперше.

Метою дослідження є характеристики сучасного стану забезпечення безпеки та правопорядку органами місцевого самоврядування через відповідні місцеві правоохо-

ронні утворення, а також пошук шляхів врегулювання правового становища таких утворень у системі місцевого самоврядування та державі загалом.

Виклад основного матеріалу. Початок утворенню муніципальних правоохоронних утворень було закладено ще в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» у 1997 році, коли законодавець закріпив серед виключних повноважень місцевих рад у пункті 39 частини 1 статті 26 норму, що надавала їм право на створення відповідно до закону міліції, яка утримувалася б за рахунок коштів відповідного місцевого бюджету, а також затвердження і звільнення керівників та дільничних інспекторів такої міліції [3].

Згідно з Указом Президента України від 22 січня 2001 року № 29/2001 «Про утворення місцевої міліції» [4], Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо місцевої міліції» від 4 березня 2004 року № 1577-IV [5] та постановою Кабінету Міністрів України від 10 серпня 2004 р. № 1013 «Про затвердження Положення про місцеву міліцію» [6] місцева міліція мала утворюватися органами місцевого самоврядування за спільним поданням місцевих державних адміністрацій та виконавчих органів сільських, селищних, міських рад, погодженим із Міністерством внутрішніх справ України, на базі підрозділів дорожньо-патрульної служби ДАІ, патрульно-постової служби та служби дільничних інспекторів міліції й утримуватися за рахунок коштів місцевого бюджету. Проте ці ініціативи були радше нереалізованою можливістю, аніж справді початком існування муніципальних правоохоронних утворень, адже дія закону зупинялася на 2005, 2006, 2007 роки, аж поки ці нормативні документи (закон, указ та постанова) не були скасовані у 2008 році, а норма п. 39 ч. 1 ст. 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» взагалі була виключена у 2010 році у зв'язку з прийняттям нового Бюджетного кодексу України [7]. До проектів щодо законодавчого врегулювання питання, які були внесені на розгляд Верховної Ради України у цей період,

відносяться законопроекти «Про міліцію місцевого самоврядування» від 19 червня 2000 року № 6104, однойменний законопроект від 31 жовтня 2002 року № 2364 та «Про місцеву поліцію» від 13 березня 2009 року № 4199 [8, с. 93]. Проте норма в Законі «Про місцеве самоврядування в Україні» про віднесення до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад щодо створення місцевої міліції (пп.1 п. а) ч. 1 ст. 38) залишилася у «спадок» із тих часів донині.

Для України унікальним виявилось те явище, що питання утворення структур правоохоронної спрямованості стало ініціюватися самими органами місцевого самоврядування фактично «із низу», без належного законодавчого врегулювання. Таким чином були утворені управління муніципальної дружини Львівської міської ради (2002), відділ муніципальної поліції та правопорядку Ужгородської міської ради (2008), управління муніципальної поліції Тернопільської міської ради (2011), муніципальна гвардія Дніпропетровської міської ради (2011), муніципальна варта Одеської міської ради (2017) та ін. [8, с. 93]. При цьому в міських радах Львова, Тернополя, Ужгорода такі утворення мають статус виконавчих органів місцевого самоврядування, в Дніпропетровську – комунального унітарного підприємства, а в Одесі – комунальної неприбуткової установи. Співробітники таких муніципальних правоохоронних утворень відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 255 Кодексу України про адміністративні правопорушення для виконання покладених на них завдань уповноважуються згідно з рішеннями виконавчих комітетів сільських, селищних, міських рад на складання протоколів про адміністративні правопорушення.

Для вирішення питання пошуку шляхів реалізації утворення муніципальної міліції у місті Києві пропонувалося три варіанти [9; 10]. Перший – передбачав підпорядкування Головного управління МВС України в м. Києві місцевому самоврядуванню в особі Київської міської ради та КМДА і формування на його базі повноцінної місцевої міліції. Другий – на основі виведення зі складу міліції ГУ МВС України в м. Києві підрозділів громадської безпеки та формування на її основі місцевої міліції з додатковими функціями контролю за виконанням земельного та

природоохоронного законодавства, охорони земель, дотримання правил благоустрою, дотримання правил архітектури та містобудування, торгівлі, розміщення зовнішньої реклами, МАФів, охорони комунального майна тощо.

У випадку реалізації другого варіанту передбачалося визначення структури та штатів місцевої міліції міською радою за поданням міського голови з правом утворення районних підрозділів місцевої міліції. До такої міліції мали б входити служба дільничних інспекторів; патрульно-постова служба; підрозділ по охороні метрополітену; кримінальна міліція у справах неповнолітніх. Керівники місцевої міліції призначалися б міською радою з прямим підпорядкуванням міському голові. До найголовніших проблем реалізації такого варіанту фахівцями визначалися: джерела фінансування; матеріально-технічне забезпечення; озброєння; забезпечення приміщеннями; забезпечення автотранспортом, соціальні виплати, забезпечення житлом, медичне обслуговування, страхування та інші питання забезпечення особового складу місцевої міліції.

Третій варіант передбачав створення муніципальної міліції з тим самим обсягом повноважень, що і при другому варіанті, але виходячи із власних можливостей на базі головного управління КМДА з благоустрою та відповідних комунальних підприємств із залученням громадських формувань з охорони громадського порядку. Такий варіант вважався більш реалістичним. Проте далі обговорень справі не було дано хід, адже висловлювалися реальні побоювання щодо виходу місцевої міліції з-під контролю держави та перетворення на «придворну гвардію» місцевих рад [10].

Революція Гідності та започаткована з 2014 року реформа децентралізації внесли свої корективи в процес становлення муніципальних правоохоронних утворень. Утворення Національної поліції замість органів міліції, які втратили довіру суспільства, призвело до нових законодавчих ініціатив у Верховній Раді України щодо створення варти від 28.02.2014 р. № 4327 [11], муніципальної поліції від 10.07.2014 р. № 4276а [12], і наостанок – муніципальної варти від 18.05.2015 р. № 2890 [13]. Попри схвалення останнього законопроекту в українському

парламенті у першому читанні, ці ініціативи так і залишилися не прийнятими, на відміну від міських рад, які стали масово організувати свої власні місцеві правоохоронні утворення фактично у напівлегальному становищі, що досі не мають якогось певного правового статусу.

Зокрема, у місті Києві з 2015 року існує «Муніципальна варта», проте як громадська організація, діяльність якої регулюється Законом України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону» [14]. Формувалася така громадська організація з ветеранів як волонтерська ініціатива, в якій заробітну плату не отримують. Для муніципальної варти місто закуповує лише форму, рації та засоби захисту. І на сьогодні учасники варти мають посвідчення громадського формування – підрозділу з добровільного сприяння громадському порядку, здійснюють патрулювання міста та співпрацюють з усіма службами Києва – ДСНС, патрульною поліцією, мають зв'язок з лікарнями. Загалом на сьогодні громадські організації (формування) з охорони громадського порядку існують також у містах Чернігів, Ірпінь, Біла Церква, Умань, Одеса та ін.

Поряд із громадською організацією «Муніципальна варта» в Києві з 2017 року існує комунальне підприємство «Муніципальна охорона», яке має ліцензію на охоронну діяльність, отриману в МВС, бюджет, посади, оклади та здійснює охорону муніципальних закладів міста – шкіл, дитсадків, медичних установ тощо, а також комунального майна [14]. Також існує практика створення органами місцевого самоврядування комунальних підприємств з охоронними функціями під назвою «муніципальна поліція». Таку практику В. А. Орлов вважає хибною, адже, на його думку, з якою важко не погодитися, фактично такі «муніципальні поліцейські», яким місцевими радами надається право носіння мілітарної форми, схожої з одностроєм Національної поліції при незначній різниці в шевронах, перетворюються на особисту охорону чиновників місцевого самоврядування [15, с. 167]. Деякі юристи-практики зауважують, що використання такими муніципальними структурами у назві слова «поліція» при забороні використання назв державних органів іншими структурами та організаціями є незаконним. А тому на ви-

могу Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства юстиції України комунальні охоронні структури місцеві ради перейменовують в основному на «муніципальну варту» [16].

Питання законодавчого врегулювання, а по суті «узаконення» вже існуючих структур шляхом їх підлаштування до вимог законодавства, на сьогодні є надзвичайно актуальним. Про це неодноразово заявляють очільники громад і перш за все міст, зокрема, і столиці, де від Київського міського голови В. Кличка час від часу лунають заяви на кшталт, що Києву потрібна муніципальна поліція, яка буде підзвітна громаді міста [17]. Саме тому науковим співтовариством правників та практикуючими юристами активно обговорюються та наводяться переконливі аргументи щодо формату існування муніципальних правоохоронних утворень, обсягу їх компетенції та правового статусу.

Так, В. А. Орлов відносить до основних проблем муніципальної варти дублювання, паралелізм та перетин повноважень серед усіх підрозділів Національної поліції перш за все з патрульною поліцією. Щоб запобігти таким потенційним конфліктним ситуаціям науковець пропонує врегулювати це питання у відповідному законодавчому акті шляхом прийняття норми про укладення договору між органом місцевого самоврядування і територіальним органом патрульної поліції про розмежування компетенції з охорони правопорядку, але без прямого підпорядкування муніципальної варти Національній поліції. На думку В. А. Орлова, взаємодія службовців муніципальної варти та патрульних поліцейських має будуватися на засадах рівноправ'я, адже між відповідними структурами не повинно бути незаконного втручання у діяльність одне одного [15, с. 167–168].

Водночас щоб не виникало «приватних мерських армій», на переконання правозахисника Е. Багірова, керівник муніципального правового утворення має обиратися безпосередньо відповідною територіальною громадою [16]. Про формат «виборного сільського шерифа», який би обирався разом із сільським головою та депутатами на 5 років, наголошував свого часу у 2013 році очільник Збур'ївської сільської ради на Херсонщині, де починаючи з 2003 року в сільській раді на штатній посаді інспектора успішно працює

такий собі місцевий «шериф», що не може не заслуговувати на увагу з точки зору реальної практики [18; 19; 20, с. 92]. Прикметно, що це загалом відповідає зарубіжному досвіду, де виконавчі органи місцевого самоврядування підконтрольні не лише органу місцевого самоврядування, а й безпосередньо громаді [21; 22].

До причин чому досі не ухвалено Верховною Радою України відповідний закон про муніципальну варту, науковці та дослідники відносять саме відсутність повноцінного розуміння співіснування органів поліції та муніципальних варт, у тому числі з метою недопущення дублювання їх функцій. А також до вагомих причин відсутності відповідного закону відносять збройний конфлікт на сході України з Російською Федерацією, тобто застереження щодо неухвалення зазначеного закону з метою недопущення можливих сепаратистських тенденцій у територіальних громадах [2, с. 64; 23, с. 50–51].

Висновки. Підсумовуючи все зазначене, законодавцю варто взяти до уваги застосування до муніципальних правоохоронних утворень окремого найменування на кшталт «муніципальної варті», на відміну від державної Національної поліції, з метою уникнення плутанини, у першу чергу серед населення, цих двох начебто подібних, але різних за своїм обсягом повноважень та правовим статусом структур. На наше переконання, щоб забезпечити ефективну діяльність муніципальних правоохоронців та недопущення дублювання їхніх повноважень із поліцейськими на законодавчому рівні варто чітко визначити сферу їхньої компетенції за рахунок зменшення, а фактично позбавлення такого обсягу функцій органів Національної поліції. Це дозволить чітко визначити не тільки територіальну, а й предметну юрисдикцію муніципальних правоохоронних утворень по відношенню до органів Національної поліції.

Загальний контроль за муніципальними вартовими все ж варто закріпити за Міністерством внутрішніх справ України як центральним органом виконавчої влади, а спеціальний – за Державним бюро розслідувань. Таким чином, це урівноважить статус всіх муніципальних правоохоронних утворень з органами Національної поліції по відношенню до держави.

У внутрішній організації муніципальних правоохоронних утворень все ж, на нашу думку, це мають бути окремі юридичні особи публічного права зі статусом виконавчого органу місцевого самоврядування, а на всіх їхніх співробітників (крім обслуговуючого персоналу) має поширюватися дія законодавства про службу в органах місцевого самоврядування [24]. Це дозволить не тільки підвищити вагу та становище цих співробітників, а й забезпечити їх відповідальний стан у системі місцевого самоврядування.

Щодо форми управління муніципальними правоохоронними утвореннями, то варто звернути увагу саме на модель виборного «шерифа» під контролем та підзвітністю (але не підпорядкуванням) відповідним органам виконавчої влади: територіальному очільнику національної поліції або голові місцевої державної адміністрації чи, як перспективний варіант, префекту, на якого покладатиметься загальний нагляд за законністю дій органів та посадових осіб місцевого самоврядування. Виборність керівника муніципального правоохоронного утворення дозволить цьому органу бути більш автономним по відношенню до голів громад, а подвійна підконтрольність і підзвітність місцевій раді та відповідному органу виконавчої влади дозволить тримати такий правоохоронний орган у межах правового поля як громади, так і держави. Останнє слово тепер за законодавцем.

Список використаних джерел:

1. Ладиченко В. В., Ємельяненко К. О. Формування виконавчих комітетів об'єднаних територіальних громад. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2018. № 5. С. 14–20.
2. Орлов В. А. Правові засади становлення муніципальної варті в Україні. *Правовий часопис Донбасу*. 2019. № 1. С. 62–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pppd_2019_1_11 (Дата звернення: 15.04.2021).
3. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр/ed19970521#Text> (Дата звернення: 15.04.2021).
4. Про утворення місцевої міліції: Указ Президента України від 22 січня 2001 р. № 29/2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/29/2001#Text> (Дата звернення: 15.04.2021).

5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо місцевої міліції: Закон України від 4 березня 2004 р. № 1577-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1577-15#Text> (Дата звернення: 15.04.2021).

6. Про затвердження Положення про місцеву міліцію: Постанова Кабінету Міністрів України від 10 серпня 2004 р. № 1013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2004-p#Text> (Дата звернення: 15.04.2021).

7. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Бюджетного кодексу України: Закон України від 8 липня 2010 р. № 2457-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2457-17#Text> (Дата звернення: 15.04.2021).

8. Орлов В. А. Правовий статус муніципальної міліції в Україні: проблеми та перспективи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2014. Вип. 29 (1). С. 91–95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_29%281%29_23 (Дата звернення: 15.04.2021).

9. Полтавець С. Муніципальна поліція. Спроби створення (частина 1). URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3185:munitsipalna-politsiya-sprobi-stvorenniya-chastina-1&catid=8&Itemid=350 (Дата звернення: 15.04.2021).

10. Руслан Бортнік. Муніципальна міліція чи придворна гвардія? URL: <https://kievpravda.com.ua/columns/510b8ccf28e0c/> (Дата звернення: 15.04.2021).

11. Проект Закону «Про Варту» від 28.02.2014 р. № 4327. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50032 (Дата звернення: 15.04.2021).

12. Проект Закону «Про муніципальну поліцію» від 10.07.2014 р. № 4276а. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51694 (Дата звернення: 15.04.2021).

13. Проект Закону «Про муніципальну варту» від 18.05.2015 р. № 2890. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55192 (Дата звернення: 15.04.2021).

14. Що таке «Муніципальна варта» та які повноваження вона має під час карантину. URL: [https://ms.detector.media/onlain-media/post/24490/2020-04-13-shcho-take-](https://ms.detector.media/onlain-media/post/24490/2020-04-13-shcho-take-munitsypalna-varta-ta-yaki-povnovazhennya-ona-maie-pid-chas-karantynu/)

[munitsypalna-varta-ta-yaki-povnovazhennya-ona-maie-pid-chas-karantynu/](https://ms.detector.media/onlain-media/post/24490/2020-04-13-shcho-take-munitsypalna-varta-ta-yaki-povnovazhennya-ona-maie-pid-chas-karantynu/) (Дата звернення: 15.04.2021).

15. Орлов В. А. Теоретико-правові засади взаємодії муніципальної поліції (варті) та патрульної поліції. *Форум права.* 2017. № 4. С. 164–170. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_4_28 (Дата звернення: 15.04.2021).

16. Полтавець С. Муніципальна поліція в Україні: зарубіжний досвід та вітчизняні реалії (частина 2). URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3210:munitsipalna-politsiya-v-ukrajini-zarubizhnij-dosvid-ta-vitchiznyani-realiji-chastina-3&catid=71&Itemid=382 (Дата звернення: 15.04.2021).

17. Віталій Кличко: «Києву потрібна муніципальна поліція, що буде підзвітна громаді міста». URL: https://kyivcity.gov.ua/news/vitaliy_klichko_kiyevu_potribna_munitsipalna_politsiya_scho_bude_pidzvitna_gromadi_mista/ (Дата звернення: 15.04.2021).

18. Сільський голова Старої Збур'івки: «Хлопці, давайте робити те, що можливо без грошей!». URL: <https://www.gurt.org.ua/interviews/19056/> (Дата звернення: 15.04.2021).

19. Організаційні форми безпеки. Шерифи для нових громад. URL: <https://sheriffua.org/news/analitichni-statti/organizatsijni-formi-bezpeki> (Дата звернення: 15.04.2021).

20. Білорусов С. Г., Шкарапата Я. Є. Правові засади формування та практика створення поліції місцевого самоврядування. *Юридичний бюлетень: наук. журн. / редкол.: О. Г. Предместніков та ін. Одеса: ОДУВС, 2016.* Вип. 3. (3). С. 85–94. URL: <http://dspace.oduvs.edu.ua/handle/123456789/1119> (Дата звернення: 15.04.2021).

21. Мищак І. М. Механізми контролю громади за діяльністю депутатів місцевих рад в Україні та Польщі (порівняльно-правовий аналіз). *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України.* 2016. № 1. С. 56–61.

22. Kopylenko Oleksandr, Myshchak Ivan. Community Control of the Activities of Self-Government Authorities in Ukraine and Poland. *Jahrbuch für Ostrecht.* 2019. P. 15–30.

23. Участь громад у забезпеченні правопорядку в Україні: звіт за результатами дослідження / Олександр Банчук, Анна Ко-

лохіна, Євген Крапивін, Андрій Крупник, Борис Малишев, Вікторія Рогальська, Олексій Сердюк, Христина Тибінка. Київ: ФОРМ-Москаленко, 2019. 124 с. URL: <http://sheriffua.org/Media/files/filemanager/Участь громадян у забезпеченні правопорядку.pdf> (Дата звернення: 15.04.2021).

24. Ладиченко В. В., Максименко Ю. П. Старости як посадові особи системи органів місцевого самоврядування в Україні: історико-правовий аспект. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. № 2. 2019. С. 8–18.

References:

1. Ladychenko, V. V., Yemelienenko, K. O. (2018). Formuvannia vykonavchykh komitetiv obiednanykh terytorialnykh hromad. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 5, 14–20 [in Ukrainian].

2. Orlov, V. A. (2019). Pravovi zasady stanovlennia munitsypalnoi varty v Ukraini. *Pravovyi chasopys Donbasu*, 1, 62–69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pppd_2019_1_11 (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

3. Verkhovna Rada Ukrainy. (1997). *Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy No 280/97-VR*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-vr/ed19970521#Text> (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

4. Prezydent Ukrainy. (2001). *Pro utvorennia mistsevoi militsii: Ukaz No 29/2001*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/29/2001#Text> (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

5. Verkhovna Rada Ukrainy. (2004). *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo mistsevoi militsii: Zakon Ukrainy No 1577-IV*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1577-15#Text> (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

6. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2004). *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro mistsevu militsiiu: Postanova No 1013*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1013-2004-p#Text> (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

7. Verkhovna Rada Ukrainy. (2010). *Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy u zviazku z pryiniattiam Biudzhethnoho kodeksu Ukrainy: Zakon Ukrainy No 2457-VI*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

[laws/show/2457-17#Text](#) (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

8. Orlov, V. A. (2014). Pravovyi status munitsypalnoi militsii v Ukraini: problemy ta perspektyvy. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo*, vyp. 29 (1), 91–95. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2014_29%281%29_23 (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

9. Poltavets, S. *Munitsypalna politsiia. Sproby stvorennia (chastyna 1)*. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3185:munitsipalna-politsiia-sprobi-stvorennia-chastina-1&catid=8&Itemid=350 (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

10. Bortnik, Ruslan. *Munitsypalna militsiia chy prydvorna hvardiia?* URL: <https://kievpravda.com.ua/columns/510b8ccf28e0c/> (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

11. *Proekt Zakonu Ukrainy «Pro Vartu»* vid 28.02.2014 No 4327. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=50032 (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

12. *Proekt Zakonu Ukrainy «Pro munitsypalnu politsiiu»* vid 10.07.2014 No 4276a. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=51694 (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

13. *Proekt Zakonu Ukrainy «Pro munitsypalnu vartu»* vid 18.05.2015 No 2890. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55192 (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

14. *Shcho take «Munitsypalna varta» ta yaki povnovazhennia vona maie pid chas karantynu*. URL: <https://ms.detector.media/onlain-media/post/24490/2020-04-13-shcho-take-munitsypalna-varta-ta-yaki-povnovazhennia-vona-maie-pid-chas-karantynu/> (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

15. Orlov, V. A. (2017). Teoretyko-pravovi zasady vzaiemodii munitsypalnoi politsii (varty) ta patrolnoi politsii. *Forum prava*, 4, 164–170. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/FP_index.htm_2017_4_28 (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

16. Poltavets, S. *Munitsypalna politsiia v Ukraini: zarubizhnyi dosvid ta vitchizniani realii (chastyna 2)*. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3210:munitsipalna-politsiia-v-ukrajini-zarubizhnij-dosvid-ta-vitchizniani-realiji-chastina-

3&catid=71&Itemid=382 (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

17. Vitalii Klychko: «Kyievu potribna munitsypalna politsiia, shcho bude pidzvitna hromadi mista». URL: https://kyivcity.gov.ua/news/vitaliy_klichko_kiyevu_potribna_munitsypalna_politsiya_scho_bude_pidzvitna_gromadi_mista/ (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

18. Silskyi holova Staroi Zburivky: «Khloptsi, davaite robyty te, shcho mozhlyvo bez hroshei!». URL: <https://www.gurt.org.ua/interviews/19056/> (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

19. Orhanizatsiini formy bezpeky. Sheryfy dlia novykh hromad. URL: <https://sheriffua.org/news/analitichni-statti/organizatsijni-formi-bezpeki> (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

20. Bilorusov, S. H., Shkarapata, Ya. Ie. (2016). Pravovi zasady formuvannia ta praktyka stvorennia politsii mistsevoho samovriaduvannia. *Yurydychnyi biuletyn: nauk. zhurn.* / redkol.: O. H. Predmestnikov ta in. Odesa : ODUVS, vyp. 3 (3), 85–94. URL: <http://dspace.oduvs.edu.ua/handle/123456789/1119> (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

21. Myshchak, I. M. (2016). Mekhanizmy kontroliu hromady za diialnistiu deputativ mistsevykh rad v Ukraini ta Polshchi (porivnialno-pravovyi analiz). *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 1, 56–61 [in Ukrainian].

22. Kopylenko, Oleksandr, Myshchak, Ivan. (2019). Community Control of the Activities of Self-Government Authorities in Ukraine and Poland. *Jahrbuch für Ostrecht*, 15–30.

23. Uchast hromad u zabezpechenni pravoporiadku v Ukraini: zvit za rezultatamy doslidzhennia. (2019) / Oleksandr Banchuk, Anna Kolokhina, Yevhen Krapyvin, Andrii Krupnyk, Borys Malyshev, Viktoriia Rohalska, Oleksii Serdiuk, Khrystyna Tybinka. Kyiv : FOP Moskalenko. URL: http://sheriffua.org/Media/files/filemanager/Uchast_hromadian_u_zabezpechenni_pravoporiadku.pdf (Last accessed: 15.04.2021) [in Ukrainian].

24. Ladychenko, V. V., Maksymenko, Yu. P. (2019). Starosty yak posadovi osoby systemy orhaniv mistsevoho samovriaduvannia v Ukraini: istoryko-pravovyi aspekt. *Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 2, 8–18 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28 травня 2021 р.